

مقایسه روحیه کارآفرینانه مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق در شهرستان ایلام

مرجان واحدی^۱، حامد چهارسوقی امین^۲، محمدرضا زنگنه^۳ و علیرضا نوروزی^۴

۱- استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، (نویسنده مسؤل: marjan.vahedi@yahoo.com)

۲ و ۳- استادیار و دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام

۴- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور واحد دهلران

تاریخ دریافت: ۹۳/۹/۲۴ تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۱/۱۴

چکیده

هدف تحقیق حاضر مقایسه روحیه کارآفرینانه مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق، کلیه مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی شهرستان ایلام به تعداد ۳۴۰ نفر می‌باشد که از این میان تعداد مدیران شرکتهای تعاونی موفق ۲۶۵ نفر و تعداد مدیران شرکتهای تعاونی ناموفق ۷۵ نفر بودند. در این تحقیق مدیران ناموفق به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند و از بین مدیران موفق تعداد ۱۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب و بر اساس فرمول کوکران به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود که روایی محتوایی آن با استفاده از پانل متخصصان تأیید گردید و به‌منظور تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۷ بدست آمد. یافته‌های پژوهش نشان داد که ویژگی ریسک‌پذیری، کانون کنترل و خلاقیت پاسخگویان در سطح قوی قرار دارد و ویژگی نیاز به موفقیت، تحمل ابهام و استقلال‌طلبی پاسخگویان در سطح متوسط قرار دارد. همچنین بین میزان ریسک‌پذیری، نیاز به موفقیت و استقلال‌طلبی مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکتهای تعاونی ناموفق تفاوت معنی‌داری وجود دارد، ولی بین مدیران موفق و ناموفق از نظر میزان خلاقیت، تحمل ابهام و کانون کنترل تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: روحیه کارآفرینانه، شرکت تعاونی کشاورزی، تعاونی موفق، تعاونی ناموفق، شهرستان ایلام

مقدمه

برنامه‌ریزان، سازمان‌دهندگان و رهبران قافله بشریت با چالش‌های فراوانی رو به رو کرده است (۱۷). در دنیای رقابتی امروز، تفکرات نو و ایده‌های بدیع ابزار حیاتی سازمان‌ها برای بقاء

تحولات قرن اخیر، سازمان‌های مختلف را در زمینه رشد و تعالی با مشکلات بسیاری رو به رو ساخته و مدیران را به‌عنوان

می‌شود (۱). در یک نگاه کلی و عامیانه، کارآفرینان، کسانی هستند که دارای ویژگی‌های متمایزی از دیگران می‌باشند. به همین دلیل، یکی از اولین و مهم‌ترین رویکردهای مطالعات و پژوهش‌های کارآفرینی، رویکرد ویژگی‌های روانشناختی بوده است (۱۴). در خصوص ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینان پژوهش‌های بسیاری صورت گرفته است که به برخی از آنها در ادامه اشاره می‌شود.

علی‌بیگی و همکاران (۳)، در مطالعه‌ای به تحلیل روحیه‌ی کارآفرینی دانشجویان علمی کاربردی کشاورزی استان کرمانشاه پرداختند. بر اساس یافته‌ها، روحیه‌ی کارآفرینی دانشجویان در تمامی زمینه‌های استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری، کنترل درونی، خلاقیت و انگیزه‌ی پیشرفت بالاتر از حد میانگین بود. تفاوت آماری معنی‌داری بین میزان استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری، کنترل درونی و خلاقیت دانشجویان سال اول و آخر وجود نداشت، ولی میزان انگیزه‌ی پیشرفت دانشجویان سال آخر از سال اول بیشتر بود. عزیزی (۴)، در پژوهشی نتیجه گرفته است که بین متغیرهای اعتقاد به کنترل درونی، انگیزه پیشرفت، ریسک‌پذیری، استقلال‌طلبی و خلاقیت دانشجویان با کارآفرینی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

همچنین مطالعه برومندنسب (۸)، نشان داد که بین انگیزه پیشرفت و خلاقیت با کارآفرینی دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد. در پژوهشی دیگر، واحدی و همکاران (۲۱)، به بررسی ویژگی‌های کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام پرداختند. نتایج

محسوب می‌گردند، به‌طوری‌که کارآفرینی همچون موتور محرکی برای سازمان‌ها عمل می‌کند و آن را از سکون و فنا باز می‌دارد (۲۰). نگاهی به وضعیت داخلی و جهانی اقتصاد، این باور را تقویت می‌کند که ایران برای برون‌رفت از بحران‌های اقتصادی راهکاری جزء توجه به اجرایی شدن اصل ۴۴ قانون اساسی و رشد و توسعه کارآفرینی ندارد زیرا مطابق برنامه توسعه ملی کشور و در راستای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی در جهت رفع مشکل بیکاری و توسعه بخش خصوصی و تأسیس بنگاه‌های زود بازده اقتصادی اتخاذ راهبرد ملی " کارآفرینی و نوآوری" مورد توجه ویژه مسئولین نظام جمهوری اسلامی قرار گرفته است. انجام این حرکت ملی ممکن نیست، مگر با کارآفرینی و فراهم آوردن بسترهای مناسب برای کارآفرینی. لذا کارآفرینی، تنها راه بهبود بیماری امروز اقتصاد کشور و پیشگیری از وخامت حال فردا است (۱۵).

از واژه کارآفرینی همانند بسیاری از واژگان علوم اجتماعی تعاریف متعددی به عمل آمده است. شومپتر^۱ کارآفرینی را نیروی محرکه اصلی در تولید اقتصادی می‌داند و معتقد است که نقش کارآفرین عبارت است از نوآوری یا "ایجاد ترکیب‌های تازه از مواد"، او کارآفرینی را فرآیند تخریب خلاق می‌داند (۹). در تعریفی دیگر، کارآفرینی عبارت است از فرآیندی پیچیده، طولانی‌مدت و طاقت‌فرسا که علاوه بر آمادگی و علاقه‌مندی شخص از دوران کودکی، نیاز به آموزش و پرورش نیز دارد و با فراهم شدن بسترهای آن از طریق دولت و مردم شکوفا

زیادی در ادبیات کارآفرینی معرفی شده‌اند، اما وجوه مشترک آنها عبارتند از: ریسک‌پذیری (ریسک‌های متوسط و حساب شده)، کنترل درونی (افرادی که رویدادهای پیش‌آمده برای خود را معلول رفتار خویش می‌دانند)، نیاز به موفقیت (توفیق‌طلبی)، خلاقیت، تحمل ابهام و استقلال‌طلبی.

بخش کشاورزی در کنار بخش صنعت و خدمات نقش بسیار مهمی در توسعه کشور ایفا می‌کند. با این حال تنها ۱۶/۸ درصد از سهم اشتغال در کشور مربوط به بخش کشاورزی است. در حالی که بخش صنعت و خدمات به ترتیب ۳۴/۴ و ۴۸/۸ درصد از سهم اشتغال در کشور را به خود اختصاص می‌دهند (۴). از متغیرهای مهم در توسعه بخش کشاورزی، سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی می‌باشد. یکی از کنشگران فعال در بخش کشاورزی، شرکت‌های تعاونی است. شرکت تعاونی کشاورزی، عبارت است از اجتماعی از افراد با وسایل و امکانات محدود که به صورت داوطلبانه گرد هم آمده‌اند و اهداف اجتماعی-اقتصادی را دنبال می‌کنند و با کار مؤثر، تأمین سرمایه مورد نیاز و پذیرش ریسک و سود منفعت بر اساس اصول تعاونی کار می‌کنند (۱۶).

نظر به اهمیت مسأله ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینان به‌عنوان سازه بسترساز در توسعه کارآفرینی و از طرف دیگر نقش و پتانسیل شرکت‌های تعاونی کشاورزی در ایجاد اشتغال، این مطالعه با درک این ضرورت به دنبال شناسایی و پاسخگویی به سؤال، چگونگی روحیه کارآفرینانه مدیران شرکت‌های تعاونی

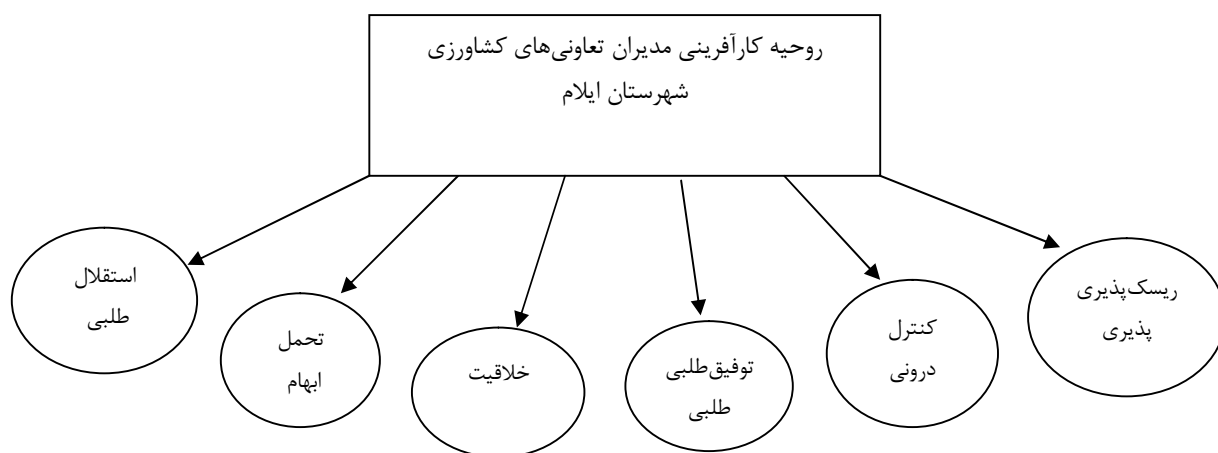
حاصل از این تحقیق نشان داد که روحیه تحمل ابهام، توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و کنترل درونی در بین بیشتر دانشجویان در سطح بالا و روحیه استقلال‌طلبی در سطح پایین بوده است. به‌علاوه مقایسه روحیه کارآفرینی بین دانشجویان ورودی جدید و دانشجویان سال آخر نشان داده است که از نظر ویژگی‌های کارآفرینانه تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه وجود نداشته است. دانشجویان دختر و پسر تنها از نظر میزان خلاقیت با یکدیگر تفاوت داشته و دانشجویان دختر از میزان خلاقیت بالاتری برخوردار بودند و در مورد سایر ویژگی‌های کارآفرینانه تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دختر و پسر مشاهده نشده است. یارایی (۲۲)، در مطالعه خود با بررسی برخی روحیه‌های کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شیراز و مقایسه آن با مدیران صنایع به این نتیجه رسید که مدیران صنایع از انگیزه پیشرفت بالاتری نسبت به دانشجویان برخوردارند و ریسک‌پذیری دانشجویان از مدیران بالاتر بوده است. پژوهش بارت (۶)، در خصوص تأثیر توسعه‌ی قابلیت‌های کارآفرینی (خلاقیت، ریسک‌پذیری، کنترل درونی، انگیزه‌ی پیشرفت و استقلال‌طلبی) بر کارآفرینی دانشجویان نشان داد که رابطه‌ی مستقیمی بین این قابلیت‌ها و توانمندی‌های کارآفرینی وجود دارد. لوک (۱۳)، در تحقیق خود نشان داد که درک مدیران از مفهوم کارآفرینی راهبردی، آنها را از عناصر ضروری پیرامون خود آگاه می‌کنند. این عناصر شامل شناسایی فرصت، نوآوری، پذیرش ریسک، انعطاف‌پذیری، مأموریت و رشد سازمانی است. همان‌طور که اشاره شد، ویژگی‌های روان‌شناختی

کشاورزی موفق و ناموفق شهرستان ایلام انجام شده است. جهت پاسخ به این سؤال، اهداف اختصاصی و مدل مفهومی (نمودار ۱) زیر مورد نظر می‌باشند:

۱- توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

۲- بررسی وضعیت روحیه کارآفرینانه (ریسک‌پذیری، کنترل درونی، توفیق‌طلبی، خلاقیت، تحمل ابهام و استقلال‌طلبی) مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی

۳- مقایسه روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق.

نمودار ۱- مدل مفهومی تحقیق

مواد و روش‌ها

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی، از لحاظ کنترل متغیرها غیر آزمایشی و به لحاظ تحلیل داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق، کلیه مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی شهرستان ایلام به تعداد ۳۴۰ نفر می‌باشد. در این تحقیق تعاونی‌هایی که سه تا پنج سال از شروع فعالیت آنها گذشته و همچنان در حال فعالیت بوده و از نظر مالی قادر به پرداخت اقساط و حقوق کارکنان خود باشند به‌عنوان تعاونی موفق

شناخته شده و در غیر این صورت ناموفق می‌باشند. بر این اساس تعداد مدیران شرکت‌های تعاونی موفق ۲۶۵ نفر و تعداد مدیران شرکت‌های تعاونی ناموفق ۷۵ نفر بودند. در این تحقیق تمام مدیران شرکت‌های تعاونی ناموفق با استفاده از روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند و از بین مدیران شرکت‌های تعاونی موفق با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب و بر اساس فرمول کوکران تعداد ۱۰۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند که در نهایت تعداد ۷۵ پرسشنامه از بین

درصد دیپلم، ۱۴/۷ درصد فوق‌دیپلم، ۲۲ درصد کارشناسی، ۱۴ درصد کارشناسی ارشد و ۱/۳ درصد دکترا، می‌باشند. میانگین سابقه کاری پاسخگویان ۸ سال بود. به لحاظ تجربه کارآفرینی، ۷۸/۷ درصد (۱۱۸ نفر) پاسخگویان دارای تجربه کارآفرینی بودند. از نظر نوع فعالیت تعاونی، ۱۹/۳۳ درصد گلخانه‌ای، ۴۳/۳۳ درصد مرغداری، ۲۵/۳۴ گاوداری و ۱۲ درصد شیلات فعالیت داشتند (جدول ۱).

هدف دوم: بررسی وضعیت روحیه کارآفرینانه مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی

ویژگی ریسک‌پذیری

به‌منظور سنجش میزان ریسک‌پذیری پاسخگویان، ۲۴ گویه با طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳: بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) مطرح گردید. میزان ریسک‌پذیری پاسخگویان مورد مطالعه بر مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج سطح (بسیارضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و بسیارقوی) با فواصل برابر تقسیم شد. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که ریسک‌پذیری کلی پاسخگویان با میانگین ۸۷/۷۶ و انحراف معیار ۱۵/۴۴ در سطح قوی قرار دارد. بیشینه نمره ریسک‌پذیری پاسخگویان ۱۱۲ و کمینه آن ۳۸ بدست آمد (جدول ۲).

مدیران موفق بازگشت داده شد. بر این اساس در مجموع تعداد ۱۵۰ نمونه مورد تحلیل قرار گرفت. ابزار تحقیق پرسشنامه بوده است که بر مبنای مبانی نظری پژوهش و با کمک گرفتن از پرسشنامه سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان ایران (۱۴) طراحی گردیده است. گویه‌های پرسشنامه در قالب طیف لیکرت پنج سطحی از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم سنجیده شده‌اند. روایی ظاهری و محتوایی پرسشنامه با استفاده از پانل متخصصان در زمینه تعاونی و کارآفرینی تأیید گردید و به‌منظور تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۷ بدست آمد که از نظر آماری قابل قبول است. برای پردازش داده‌ها از نرم‌افزار SPSSwin18 استفاده شد و تجزیه و تحلیل (پردازش) داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی انجام شد.

نتایج و بحث

هدف اول: توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد که، بیش از دو سوم پاسخگویان (۷۷/۳ درصد) مرد و مابقی (۲۲/۷ درصد) زن بودند. متوسط سن پاسخگویان ۴۰ سال است. جوان‌ترین مدیر ۲۷ و مسن‌ترین آنها ۶۰ سال داشت. از نظر سطح تحصیلات ۲۳/۳ درصد پایین‌تر از دیپلم، ۲۴/۷

جدول ۱- توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
سن (سال)	۲۷-۳۲	۳۸	۲۵/۳۰				
	۳۳-۳۸	۳۳	۲۲				
	۳۹-۴۴	۳۴	۲۲/۷				
	۴۵-۵۰	۲۷	۱۸	۴۰	۸/۲۲	۲۷	۶۰
	۵۱-۵۶	۱۵	۱۰				
	۵۷ و بالاتر	۳	۲				
	جمع	۱۵۰	۱۰۰				
سابقه کار (سال)	۱-۵	۵۵	۳۶/۷۰				
	۶-۱۰	۴۵	۳۰				
	۱۱-۱۵	۳۳	۲۲	۸	۵/۴۴	۱	۲۳
	۱۶-۲۰	۱۴	۹/۳۰				
	۲۱ و بالاتر	۳	۲				
	جمع	۱۵۰	۱۰۰				
	سطح تحصیلات	زیردیپلم	۳۵	۲۳/۳			
دیپلم		۳۷	۲۴/۷				
فوق‌دیپلم		۲۲	۱۴/۷				
لیسانس		۳۳	۲۲				
فوق‌لیسانس		۲۱	۱۴				
دکتر		۲	۱/۳				
جمع		۱۵۰	۱۰۰				
جنس	مرد	۱۱۶	۷۷/۳				
	زن	۳۴	۲۲/۷				
	جمع	۱۵۰	۱۰۰				
تجربه کارآفرینی	بلی	۱۱۸	۷۸/۷				
	خیر	۳۲	۲۱/۳				
	جمع	۱۵۰	۱۰۰				
نوع فعالیت تعاونی	گلخانه	۲۹	۱۹/۳۳				
	مرغداری	۶۵	۴۳/۳۳				
	گاوداری	۳۸	۲۵/۳۴				
	شیلات	۱۸	۱۲				
	جمع	۱۵۰	۱۰۰				

جدول ۲- توزیع پراکنش ویژگی ریسک‌پذیری پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
ریسک‌پذیری	بسیار ضعیف (۲۴-۴۳/۲)	۱	۰/۷
	ضعیف (۴۳/۲۱-۶۲/۴۱)	۱۴	۹/۳
	متوسط (۶۲/۴۲-۸۱/۶۲)	۲۷	۱۸
	قوی (۸۱/۶۳-۱۰۰/۸۳)	۷۴	۵۱/۳
	بسیار قوی (۱۰۰/۸۴-۱۲۰)	۳۴	۲۰/۷
جمع		۱۵۰	۱۰۰
کمینه: ۳۸	بیشینه: ۱۱۲	میانگین: ۸۷/۷۶	انحراف معیار: ۱۵/۴۴

ویژگی کانون کنترل

به منظور سنجش میزان ویژگی کانون کنترل پاسخگویان، ۱۷ گویه با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳: بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) مطرح گردید تا پاسخگویان میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر یک از گویه‌ها اظهار دارند. میزان ویژگی کانون کنترل پاسخگویان مورد مطالعه بر

مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج سطح (بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و بسیار قوی) با فواصل برابر تقسیم شد. نتایج حاصل از یافته‌ها حاکی از آن است که کانون کنترل دو سوم پاسخگویان (۳/۶۳ درصد) بیش از متوسط می‌باشد. همچنین، میانگین کل ویژگی کانون کنترل پاسخگویان ۳۲/۶۰ با انحراف معیار ۱۸/۵ می‌باشد (جدول ۳).

جدول ۳- توزیع پراکنش ویژگی کانون کنترل پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
کانون کنترل	بسیار ضعیف (۲۰/۴-۱۷)	۲	۱/۳
	ضعیف (۴۳/۸۱-۳۰/۴۱)	۱۳	۸/۷
	متوسط (۵۷/۲۲-۴۳/۸۲)	۴۰	۲۶/۷
	قوی (۷۰/۶۶-۵۷/۲۳)	۷۱	۴۷/۳
	بسیار قوی (۸۵-۷۰/۶۷)	۲۴	۱۶
	جمع	۱۵۰	۱۰۰
کمینه: ۲۴	بیشینه: ۸۵	میانگین: ۳۲/۶۰	انحراف معیار: ۱۸/۵

ویژگی نیاز به موفقیت (توفیق‌طلبی)

به منظور سنجش میزان ویژگی نیاز به موفقیت پاسخگویان، ۱۶ گویه با طیف پنج گزینه‌ای طیف لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳: بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) استفاده گردید. میزان ویژگی نیاز به موفقیت پاسخگویان مورد مطالعه بر مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج

سطح (بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و بسیار قوی) با فواصل برابر تقسیم شد. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که نیاز به موفقیت کلی پاسخگویان با میانگین ۴۱/۵۰ و انحراف معیار ۹۷/۸ در سطح متوسط قرار دارد. بیشینه نمره نیاز به موفقیت پاسخگویان ۷۴ و کمینه آن ۲۷ بدست آمد (جدول ۴).

جدول ۴- توزیع پراکنش ویژگی نیاز به موفقیت پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
نیاز به موفقیت	بسیار ضعیف (۱۶-۲۸/۸)	۱	۰/۷
	ضعیف (۲۸/۸۱-۴۱/۶۰)	۲۷	۱۸
	متوسط (۴۱/۶۱-۵۴/۴۰)	۷۷	۵۱/۳
	قوی (۵۴/۴۱-۶۷/۲۰)	۴۰	۲۶/۷
	بسیار قوی (۶۷/۲۱-۸۰)	۵	۳/۳
	جمع	۱۵۰	۱۰۰
کمینه: ۲۷	بیشینه: ۷۴	میانگین: ۵۰/۴۱	انحراف معیار: ۸/۷۹

ویژگی خلاقیت

بسیار قوی) با فواصل برابر تقسیم شد که توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار میزان خلاقیت پاسخگویان مورد مطالعه در (جدول ۵) نشان داده شده است. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که خلاقیت کلی پاسخگویان با میانگین ۹۳/۹۵ و انحراف معیار ۱۰/۳۴ در سطح قوی قرار دارد. بیشینه نمره خلاقیت پاسخگویان ۱۱۹ و کمینه آن ۴۱ به دست آمد. خلاقیت اکثریت پاسخگویان ۵۲/۷ (۷۹ نفر) در سطح قوی قرار دارند (جدول ۵).

به‌منظور سنجش میزان خلاقیت پاسخگویان، ۲۶ گویه با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳: بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) مطرح گردید تا پاسخگویان میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر یک از گویه‌ها اظهار دارند. میزان خلاقیت پاسخگویان مورد مطالعه بر مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج سطح (بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و

جدول ۵- توزیع پراکنش ویژگی خلاقیت پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
خلاقیت	بسیار ضعیف (۲۶-۴۶/۸)	۱	۰/۷
	ضعیف (۴۶/۸۱-۶۷/۶)	۱۲	۸
	متوسط (۶۷/۶۱-۸۸/۴)	۳۱	۲۰/۶
	قوی (۸۸/۴۱-۱۰۹/۱)	۷۹	۵۲/۷
	بسیار قوی (۱۰۹/۲-۱۳۰)	۲۷	۱۸
	جمع	۱۵۰	۱۰۰
کمینه: ۴۱	بیشینه: ۱۱۹	میانگین: ۹۳/۹۵	انحراف معیار: ۱۰/۳۴

ویژگی تحمل ابهام

بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) استفاده گردید. میزان تحمل ابهام پاسخگویان مورد مطالعه بر مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج سطح (بسیار ضعیف، ضعیف،

به‌منظور سنجش میزان تحمل ابهام پاسخگویان، ۱۱ گویه با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳:

می‌باشد. همچنین، بیشینه نمره تحمل ابهام پاسخگویان ۴۱۲ و کمینه آن ۸ بدست آمد (جدول ۶).

متوسط، قوی و بسیار قوی) با فواصل برابر تقسیم شد. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که تحمل ابهام سه چهارم پاسخگویان (۷۵/۲ درصد) در سطح متوسط

جدول ۶- توزیع پراکنش ویژگی تحمل ابهام پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
تحمل ابهام	بسیار ضعیف (۱۱-۱۹/۸)	۲۶	۱۷/۳	۱۷/۴	۱۷/۴
	ضعیف (۱۹/۸۱-۲۸/۶۰)	۴۱	۲۷/۳	۲۷/۵	۴۵
	متوسط (۲۸/۶۱-۳۷/۴۱)	۴۵	۳۰	۳۰/۲	۷۵/۲
	قوی (۳۷/۴۲-۴۶/۲۳)	۳۴	۲۲/۷	۲۲/۹	۹۸
	بسیار قوی (۴۶/۲۴-۵۵)	۳	۲	۲	۱۰۰
	بدون پاسخ	۱	۰/۷	-	-
جمع		۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	-
		کمینه: ۱۱	میانگین: ۳۲/۵۱	انحراف معیار: ۷/۴۵	

ویژگی استقلال طلبی

به منظور سنجش میزان استقلال طلبی پاسخگویان، ۶ گویه با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱: کاملاً مخالفم ۲: نسبتاً مخالفم ۳: بی‌نظر ۴: نسبتاً موافقم ۵: کاملاً موافقم) مطرح گردید. میزان استقلال طلبی پاسخگویان مورد مطالعه بر مبنای دامنه امتیاز و دسته‌بندی نمرات آنها در پنج سطح (بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی

و بسیار قوی) با فواصل برابر تقسیم شد. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که استقلال طلبی کلی پاسخگویان با میانگین ۱۹/۳۶ و انحراف معیار ۴/۱۲ در حد (متوسط) قرار دارد. بیشینه نمره استقلال طلبی پاسخگویان ۳۰ و کمینه آن ۹ بدست آمد. استقلال طلبی اکثریت پاسخگویان ۴۰ درصد (۶۰ نفر) در سطح (متوسط) قرار دارند (جدول ۷).

جدول ۷- توزیع پراکنش ویژگی استقلال طلبی پاسخگویان (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد	
استقلال طلبی	بسیار ضعیف (۸-۱۲/۸)	۱	۰/۷	
	ضعیف (۱۲/۸۱-۱۷/۶)	۳۰	۲۰	
	متوسط (۱۷/۶۱-۲۲/۴)	۶۰	۴۰	
	قوی (۲۲/۴۱-۲۷/۲)	۵۱	۳۴	
	بسیار قوی (۲۷/۲۱-۳۲)	۸	۵/۳	
	جمع	۱۵۰	۱۰۰	
		کمینه: ۹	میانگین: ۱۹/۳۶	انحراف معیار: ۴/۱۲

هدف سوم: مقایسه روحیه کارآفرینی مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق
مقایسه ریسک‌پذیری بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین ریسک‌پذیری مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و

مدیران شرکتهای تعاونی ناموفق وجود دارد (P=۰/۰۱ و t=۳/۲۲۴)، به طوری که مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق (M=۳/۷۶) از ریسک‌پذیری بالاتری نسبت به مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی ناموفق (M=۳/۴۰) برخوردار می‌باشند (جدول ۸).

جدول ۸- مقایسه ریسک‌پذیری مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۳/۷۶	۰/۵۷۰	۳/۲۲۴**	۰/۰۰۲
	ناموفق	۷۵	۳/۴۰	۰/۷۳۹		

P=۰/۰۱:**

مقایسه کانون کنترل بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین کانون کنترل

مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکتهای تعاونی ناموفق وجود ندارد (P>۰/۰۵ و t=۰/۶۲۷)، (جدول ۹).

جدول ۹- مقایسه کانون کنترل مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۳/۵۹	۰/۶۸۳	۰/۶۲۷	۰/۵۳۱
	ناموفق	۷۵	۳/۵۲	۰/۷۱۱		

P=۰/۰۱:**

مقایسه نیاز به موفقیت بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین نیاز به موفقیت مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکتهای تعاونی ناموفق وجود

دارد (P=۰/۰۱ و t=۳/۲۶۲ -)، به طوری که مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی موفق (M=۳/۳۹) از نیاز به موفقیت بالاتری نسبت به مدیران شرکتهای تعاونی کشاورزی ناموفق (M=۳/۰۷) برخوردار می‌باشند (جدول ۱۰).

جدول ۱۰- مقایسه نیاز به موفقیت مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۳/۳۹	۰/۴۹۶	-۳/۲۶۲**	۰/۰۰۱
	ناموفق	۷۵	۳/۰۷	۰/۶۳۷		

P ۰/۰۱ **: **

مقایسه خلاقیت بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین روحیه خلاقیت مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکت‌های تعاونی ناموفق وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$ و $t = -۱/۳۲۱$)، (جدول ۱۱).

جدول ۱۱- مقایسه روحیه خلاقیت مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۲/۶۸	۱/۰۳	-۱/۳۲۱	۰/۱۸۹
	ناموفق	۷۵	۲/۹۱	۰/۸۸۱		

P ۰/۰۱ **: **

مقایسه تحمل ابهام بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین تحمل ابهام مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکت‌های تعاونی ناموفق وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$ و $t = ۱/۱۳۴$)، (جدول ۱۲).

جدول ۱۲- مقایسه تحمل ابهام مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۳/۲۴	۰/۶۶۸	۱/۱۳۴	۰/۹۹۹
	ناموفق	۷۵	۳/۲۳	۰/۷۰۳		

P ۰/۰۱ **: **

مقایسه استقلال طلبی بین مدیران موفق و ناموفق
 نتایج حاصل از آزمون مقایسه میانگین نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین استقلال طلبی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و مدیران شرکت‌های تعاونی ناموفق وجود دارد ($P = ۰/۰۱$ و $t = ۳/۱۹۸$)، به طوری که مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق ($M = ۳/۷۳$) از استقلال طلبی بالاتری نسبت به مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی ناموفق ($M = ۳/۳۹$) برخوردار می‌باشند (جدول ۱۳).

جدول ۱۳- مقایسه استقلال طلبی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق (n=۱۵۰)

متغیر	سطوح تغییر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	P-value
نوع تعاونی	موفق	۷۵	۳/۷۳	۰/۷۱۲	۳/۱۹۸**	۰/۰۰۴
	ناموفق	۷۵	۳/۳۹	۰/۵۲۷		

P : ** ۰/۰۱

بین مدیران شرکت‌های تعاونی موفق و ناموفق تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه، با نتایج مطالعات هائو و همکاران (۱۱)، آلسوس و همکاران (۲) همسو و با نتایج صادقی و استکی (۱۸) ناهمسو می‌باشد. این در حالی است که از نظر خلاقیت، تحمل ابهام و کانون کنترل بین مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. این بخش از نتایج با مطالعات عزیززی (۵) و صادقی و استکی (۱۸) ناهمسو می‌باشد. با توجه به نتایج پژوهش و مقایسه روحیات کارآفرینانه مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق با مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی ناموفق پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱- با توجه به اینکه روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی در ابعاد نیاز به موفقیت، تحمل ابهام و استقلال طلبی در سطح متوسطی قرار دارد، لذا پیشنهاد می‌گردد در تدوین محتوی آموزشی دوره‌های توسعه کارآفرینی ابعاد نیاز به موفقیت، تحمل ابهام و استقلال طلبی در اولویت برنامه‌ریزی قرار گیرند.

۲- با توجه به اینکه بین مدیران تعاونی موفق و ناموفق از لحاظ ریسک‌پذیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد و مدیران موفق سطح

سازمان‌ها برای رقابت در دنیای پرتلاطم کنونی و حفظ موجودیت و امید به پیشرفت در آینده، نیازمند مدیرانی کارآفرین و خلاق هستند و با داشتن این گنجینه با ارزش است که می‌توانند خود را با شرایط جدید سازگار نموده و همگام با دگرگونی‌ها پیش روند. هرچند کارآفرینی متأثر از عوامل بسیاری است، اما نقش ویژگی‌های روانشناختی تعیین‌کننده است. بر اساس نتایج تحقیق، میزان روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی شهرستان ایلام در ابعاد ریسک‌پذیری، کانون کنترل و خلاقیت در سطح قوی قرار دارد. این نتیجه، با یافته‌های محققان دیگر نظیر علی‌بیگی و همکاران (۳)، بابانیا (۷) و فتحی‌زاده و همکاران (۱۰) همسو است. این در حالی است که میزان روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی در ابعاد نیاز به موفقیت، تحمل ابهام و استقلال طلبی در سطح متوسط قرار دارد. این نتیجه، با یافته‌های سایر محققان مانند اسمیت (۱۹) همسو و با نتایج مطالعات زامپتاکیس (۲۳) ناهمسو می‌باشد. بر اساس بخش دیگری از یافته‌های تحقیق در خصوص مقایسه روحیه کارآفرینی مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی موفق و ناموفق، نتایج نشان داد که از نظر ریسک‌پذیری، نیاز به موفقیت و استقلال طلبی

حضور کارآفرینان موفق می‌تواند نیاز به موفقیت را در افراد بالا ببرد.

۴- با توجه به اینکه بین مدیران تعاونی موفق و ناموفق از نظر استقلال طلبی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و سطح استقلال طلبی در مدیران موفق بالاتر است، از این رو پیشنهاد می‌شود که با توجه به نقش استقلال طلبی در موفقیت مدیران کارآفرین آموزش‌هایی در راستای تقویت اعتماد به نفس برای اجرا و عملی نمودن ایده‌ها و طرح‌های نو به مدیران تعاونی‌ها ارائه شود و برگزاری دوره‌های آموزشی در مورد استقلال طلبی و تشریح نقش آن در کسب موفقیت در کسب و کار مفید خواهد بود.

۵- برگزاری مستمر دوره‌های آموزشی ضمن خدمت در زمینه کارآفرینی برای مدیران تعاونی‌های کشاورزی با حضور مدرسین درس کارآفرینی و توسعه کارآفرینی مطابق با شرایط منطقه‌ای توصیه می‌گردد.

ریسک‌پذیری در آنها بالاتر است، پیشنهاد می‌شود در این راستا آموزش‌هایی در راستای افزایش تمایل به مخاطره‌پذیری و خطرپذیری معقول و رویارویی با چالش‌های جدید، تقویت اعتماد به نفس برای اجرا و عملی نمودن ایده‌ها و طرح‌های نو به مدیران تعاونی‌ها ارائه شود و برگزاری دوره‌های آموزشی در جهت ارتقای ریسک‌پذیری در محیط‌های کاری با همکاری مراکز کارآفرینی و جهاد کشاورزی شهرستان ایلام حائز اهمیت می‌باشد.

۳- با توجه به این‌که بین مدیران تعاونی موفق و ناموفق از لحاظ نیاز به موفقیت تفاوت معنی‌داری وجود دارد و مدیران موفق سطح نیاز به موفقیت در آنها بالاتر است، لذا پیشنهاد می‌شود که همایش‌ها و برنامه‌هایی به منظور تجلیل از کارآفرینان موفق برگزار شود تا ضمن شناساندن کارآفرینان موفق به جامعه، زمینه لازم برای تقویت نیاز به موفقیت در بین مدیران کارآفرین ایجاد و برای آنها الگوسازی شود و برگزاری جلسات با

منابع

1. Ahmadpur daryani, M. and S.M. Moghimi. 2006. Principles of Entrepreneurship, fara andish publication, Tehran. (In Persian)
2. Alsos, G.A., E. Liunggren and L.T. Pettersen. 2003. Farm-based entrepreneurs: What triggers the start-up of new business activities? Small Business and Enterprise Development, 10: 433-435.
3. Alibeigi, A.H., Z. Athari and Sh. Barani. 2009. Analyzing Student's entrepreneurial spirit of Agriculture Applied Science: A Case Study of Kermanshah. Seminar on development of entrepreneurship education in agriculture trainings Applied Science, Mashhad. (In Persian)
4. Anonymous. 2014. Sedaye eghtesad <http://www.sedayeeghtesad.ir/News/14699.html>, (In Persian)

5. Azizi, M. 2003. Investigating the occurrence and breeding grounds for entrepreneurship students, Thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University. (In Persian)
6. Bart, C. 2006. Product strategy and formal structure in entrepreneurship. *Strategic Management Journal*, 7: 293-312.
7. Babanya, A. 2001. Studying and understanding the characteristics of managers and entrepreneurs in the industry, Thesis, School of Management, Tehran University. (In Persian)
8. Broomandnasab, M. 2001. Examine the relationship between simple and multiple socio-economic status, motivation, risky, locus of control, self-esteem, creativity and entrepreneurship among students of Shahid Chamran, Thesis, Shahid Chamran University School of Education. (In Persian)
9. Eskandari, F. 2006. Designing a model for the development of agricultural entrepreneurship in higher education, Thesis in the field of agricultural education, Tehran University. (In Persian)
10. Fathi zade, A., E. Paktinat and M.J. Shaba. 2010. Investigating creativity and innovation level of Training and Education, Jihad-e-keshavarzi and Health organizations of Sirjan Town and developing a suggested model toward creativity and innovation in organizations. *Pajuheshgar*, 8: 80-94. (In Persian)
11. Hao, Z. and S.E. Scott. 2006. The Big Five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*. American Psychological Association, 91: 259-271.
12. Jihad-e-Keshavarzi Ministry. 2009. Agricultural statistics. Adopted on internet site: www.maj.ir/portal/Home/Default.aspx?2ee4fad0. (In Persian)
13. Luke, B. 2006. Exploring Strategic Entrepreneurship in the Public Sector, Auckland University of Technology, New Zland.
14. Kordnaich, A., M.R. Zali, H.A. Hooman and SH. Shams. 2007. Iranian entrepreneur's personality assessment tools, Tarbiat Modarres University Publication. (In Persian)
15. Mahoshy, A. 2008. The role of cultural components in entrepreneurship education, Proceedings of the National Conference on entrepreneurship development in Applied-Science agricultural Education. (In Persian)
16. Mohammadlou, H. 2004. Agricultural cooperatives in Iran and the world, *Monthly Economic, Social and Cultural Cooperation Department*, 158: 32-36. (In Persian)
17. Ofir, C., P. Raghbir, G. Brosh, K.B. Monroe and A. Heiman. 2008. Memory based store price judgments: The role of knowledge and shopping experience, *Journal of Retailing*, 84: 414-423.
18. Sadeghi, D. and M. Esteki. 2010. Compare the state airlines and the private ones on their entrepreneurial characteristics of managers, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5: 2006-2011.
19. Smit, A.B. 2004. Changing external conditions require high levels of entrepreneurship in agriculture, Proceedings of the 15th International Symposium on Horticultural Economics and Management. Sept. 2004, International Society for Horticultural Science Publication, Berlin, Germany: 167-173.
20. Song, M., K. Podoyntsyan, H. Vanderbij and J. Halman. 2008. Success factors in new ventures a meta-analysis. *Journal of Product Innovation Management*, 25: 7-20.

21. Vahedi, M., H. Moradnezehadi, A. Sharifzade and M. Sharifi. 2008. Students Entrepreneurial characteristics of Ilam Islamic Azad University, Journal of Agricultural Economics and Development Research, the fortieth year, 2-40: 93-101. (In Persian)
22. Yarani, A. 2004. Evaluation of the entrepreneurial spirit among students of Shiraz University, Thesis Industrial Management, University of Shiraz. (In Persian)
23. Zampetakis, L.A. 2007. Entrepreneurial Behavior in the Greek Public Sector, International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research, 13: 19-38.

Comparison of the Entrepreneurial Spirit of Successful and Unsuccessful Managers of Agricultural Cooperatives in Ilam Township

Marjan Vahedi¹, Hamed Chaharsoughi Amin², Mohammdreza Zanganeh³ and Alireza Norouzi⁴

1- Assistant Professor, Islamic Azad University, Ilam Branch

(Corresponding author: marjan.vahedi@yahoo.com)

2 and 3- Assistant Professor and Graduated M.Sc., Islamic Azad University, Ilam Branch

4- Graduated M.Sc., Payam-eNoor University, Dehloran Branch

Received: December 15, 2014

Acceptance: February 3, 2015

Abstract

The purpose of this study was to compare entrepreneurial spirit of successful and unsuccessful managers of agricultural cooperatives in Ilam Township. This research was applied and a descriptive-survey research method was used. Statistical population of this study are all the managers of agricultural cooperatives in Ilam county (N =340). The numbers of successful managers were 265 people, and the numbers of unsuccessful managers were 75 people. In this study, unsuccessful managers were studied by using census method and 100 cases of successful cooperative managers were selected by using proportionate stratified random sampling method and using Cochran formula. Instrument of data gathering was questionnaire which its content validity was confirmed by expert panel. Cronbach's Alpha coefficient was used to determine reliability of questionnaire and its value was equal to 0/87, which is acceptable. The results showed that the characteristic of risk-taking, locus of control and creativity of the participants was strong. Also, characteristic of need to achievement, tolerance for ambiguity and independence of participants was average. Also the results showed that there was a significant difference between entrepreneurial spirit of successful and unsuccessful agricultural cooperatives managers in terms of risk-taking, need to achievement and independence, but There was no significant difference between spirit of successful and unsuccessful managers in terms of creativity, tolerance for ambiguity and locus of control.

Keywords: Entrepreneurial spirit, Agricultural cooperative, Successful cooperative, Unsuccessful cooperative, Ilam township